

Renata Brzezińska, Artur Brzeziński

Szkoła wychowująca do wolności, czyli filozofia edukacyjna Alexandra S. Neilla

Studia z Teorii Wychowania : półrocznik Zespołu Teorii Wychowania
Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN 2/1 (2), 139-147

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Renata Brzezińska

Wyższa Szkoła Humanistyczno–Ekonomiczna we Włocławku

Artur Brzeziński

Wyższa Szkoła Języków Obcych w Świeciu

Szkoła wychowująca do wolności, czyli filozofia edukacyjna Alexandra S. Neilla

Nikt kto miał lub ma kontakty z dzieckiem nie może stwierdzić, że zna prawdziwą naturę dzieciństwa, jeśli nigdy nie słyszał o szkole Summerhill Aleksandra Neilla.

Zoe Neill Redhead

Wstęp

W historii oświaty znamy wiele inicjatyw zmierzających do zmiany modelu wychowania i kształcenia. Poczynając od starożytności, kolejne epoki przynosiły inspiracje rozmaitych wizji oświatowych, które miały na celu znalezienie paradygmatu lepszej szkoły, bowiem „niewiele jest instytucji życia publicznego, które budzą tak wiele i tak zróżnicowanych opinii, emocji, działań przyjaznych i nieprzyjaznych”¹.

W dziejach XIX wiecznej myśli pedagogicznej, swoistym kanonem pedagogicznym stał się system edukacji zwany tradycyjnym. Model ten, stworzony przez niemieckiego pedagoga, psychologa, filozofa, Jana Fryderyka Herbarta, utrwalił się w dziejach oświaty jako przykład szkoły sformalizowanej, schematycznej, nie uwzględniającej indywidualności ucznia, za to z dominującą rolą nauczyciela jako autorytetu absolutnego. Konserwatyzm szkoły, nauczanie pamięciowe, a nade wszystko wychowanie w karności (z karami fizycznymi włącznie) stanowiące warunek ukształtowania silnego charakteru ucznia, stały się przedmiotem ostrej krytyki pod koniec stulecia.

„Już w ostatnich latach XIX wieku pojawia się na gruncie amerykańskim, pierwsza zapowiedź nadchodzących w nowym wieku zmian w teorii i

¹ T.Lewowicki, *O tożsamości, kondycji i powinnościach pedagogiki*, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa – Radom, 2007, s. 127.

praktyce pedagogicznej. Ta amerykańska próba daje początek wielkiemu nurtowi poszukiwań, który w Ameryce uzyskał z czasem miano progresywiźmu, w Europie zaś Nowego Wychowania.² To John Dewey, profesor Uniwersytetu w Chicago dał impuls reformowaniu szkolnictwa amerykańskiego^{3,4} przeciwstawiając się pedagogizmowi szkoły herbartowskiej i tworząc własną szkołę eksperymentalną działającą przy uczelni. „W ocenie dorobku szkoły Deweya nie można nie podkreślić, że dała ona początek szerokiej działalności eksperymentalnej w szkolnictwie, że podważyła zaufanie do programu i metod szkoły tradycyjnej, że usiłowała dobierać treści kształcenia ogólnego z punktu widzenia praw rozwoju dzieci i młodzieży, że wreszcie w początkowym okresie nauki dawała przewagę działaniu nad poznaniem⁴. Nowy nurt pedagogiczny skupił się na samym dziecku, podkreślając swobodę i spontaniczność w wychowaniu i rozwoju, a głównymi jego postulatami stał się pąjdocentryzm i aktywizm.

Fala amerykańskiego ruchu reformatorskiego bardzo szybko przepłynęła ocean i zalała Europę. W 1900 roku szwedzka pisarka, Ellen Key, ogłosiła wiek XX stuleciem dziecka. Pod hasłem Nowego Wychowania pojawiły się różnorodne eksperymenty pedagogiczne, m.in. szkoła pracy Georga Kerschensteina, metoda ośrodków zainteresowań Owidiusza Decroly, nowoczesna szkoła francuska Celestyna Freineta, Plan Jenajski Petera Petersena, model domów dziecięcych Marii Montessori czy szkoła waldorfska Rudolfa Steinera.

Jednak prawdziwą rewolucję na skalę światową wzbudził system pedagogiczny Aleksandra Neilla i jego eksperyment edukacyjny, szkoła Summerhill.

Dziewięćdziesiąt lat istnienia Summerhill

Alexander Sutherland Neill (1883 – 1973), Szkot z pochodzenia, pisarz był „jednym z pierwszych wybitnych myślicieli na polu edukacji w XX wieku”.⁵ Jako syn wiejskiego nauczyciela otrzymał surowe wychowanie. Imał się różnych zajęć dopóki nie został nauczycielem, gdyż jak stwierdził

² W. Okoń (red.), *Szkoły eksperymentalne w świecie 1900-1960*, Nasza Księgarnia, Warszawa, 1964, s.7

³ J. Piekarski, B. Śliwowski, *Edukacja alternatywna, nowe teorie, modele badań i reformy*, Wyd. Impuls, Kraków, 2000, s. 409.

⁴ W. Okoń (red.), j.w., s.9

⁵ Z wypowiedzi rektora Uniwersytetu w Derby, sir Christophera Balla zamieszczonej w *Informatorze Szkolnym Szkoły Summerhill*, Tandem Press 2003 (tłumaczenie: Artur Brzeziński). Informator uzyskaliśmy w biurze szkoły w czasie prowadzonych badań.

jego ojciec „to chyba jedyne, do czego się nadaje”.⁶ Podczas swojej pracy w różnych szkołach dostrzegał liczne nieprawidłowości w ich funkcjonowaniu. Szczególnie bulwersował go charakter relacji nauczycieli z uczniami objawiający się instrumentalnym traktowaniem dziecka i brakiem szacunku dla jego niezależności. Swoją radykalną jak na owe czasy koncepcję pedagogiczną oparł na przekonaniu, że dziecko będzie szczęśliwe, jeśli da mu się swobodę wyboru. Pisał:

„Zadaniem dziecka jest żyć jego własnym życiem, a nie życiem, które wydaje się najwłaściwsze pełnym niepokojem rodzicom, ani też życiem zgodnym z celem jego pedagoga, któremu wydaje się, że wie, co jest najlepsze. Całe to wtrącanie się i kierowanie ze strony dorosłych stwarza jedynie pokolenie robotów”.⁷

„Bycie wolną duszą, szczęśliwą w pracy, przyjaźni i miłości lub bycie kłębkim nerwów, nienawidzącym siebie i otoczenia. Jedno lub drugie to pozostałość jaką potrafią zostawić nauczyciele i rodzice każdemu dziecku.”⁸

Neill stworzył ideę głoszącą, że dzieci mają też swoje prawa, ideę, która na początku XX wieku postrzegana była jako absolutnie rewolucyjna i opisywana jako anarchistyczna. W większości domów bowiem, obowiązywało wówczas bezwzględne posłuszeństwo, które było kluczem w wychowywaniu dzieci. Dzisiaj wprowadzone przez niego zasady można znaleźć w Konwencji o Prawach Dziecka z 1989 roku, która była ratyfikowana przez 189 krajów na całym świecie. Neill przeciwstawiając się ówczesnemu systemowi wychowania postanowił stworzyć wspólnotę, gdzie dzieci są wolne od władzy dorosłych. Dlatego też w 1921 roku powstała międzynarodowa szkoła, która mieściła się w Hellerau, podmiejskiej dzielnicy Drezna i do której uczęszczało początkowo tylko pięcioro uczniów. W 1924 roku Neill przeniósł szkołę do Anglii, wynajmując na ten cel dom w Lyme Regis w Dorset. Dom stał na wzgórzu i nazywano go Summerhill. W 1927 roku Neill kupił posiadłość w hrabstwie Suffolk, w miasteczku Leiston i tam przeprowadził się ze swoją szkołą, zachowując przyswojoną nazwę Summerhill. Placówka funkcjonuje w tym miejscu do dzisiaj. „Założyliśmy szkołę, gdzie umożliwiamy dzieciom być sobą. Aby to osiągnąć musieliśmy znieść wszelką dyscyplinę, wskazówki, nakazy i sugestie i nauki moralne” – pisał⁹. Początkowo do szkoły przyjmowano dzieci „trudne”, z problemami wychowawczymi, jednak potem jej założyciel zaczął postrzegać placówkę

⁶ A. S. Neill *Nowa Summerhill*, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 1994, s. 252.

⁷ A. S. Neill, *Summerhill*, Almaprint, Katowice 1991, s. 17.

⁸ *Informator Szkolny*, j.w. (tłumaczenie: Artur Brzeziński).

⁹ M. Vaughan (red.) *Summerhill and A.S. Neill*, Open University Press Maidenhead, New York 2006, s.6.

jako szkołę terapeutyczną dla wszystkich dzieci, bowiem doszedł do przekonania, że każde dziecko ze względu na dotychczasowe wychowanie, potrzebuje terapii. A zatem „Summerhill to szkoła, w której leczy się uczniów nieszczęśliwych, a co najważniejsze, wychowuje się ich do życia w szczęściu.”¹⁰ Dlatego też Neill stworzył w szkole warunki do nieskrępowanego rozwoju dzieci. Przede wszystkim wyjął je spod opieki rodziców tworząc placówkę internatową: „Bycie z dala od rodziców jest rodzajem eksperymentu – by spróbować być tym, kim naprawdę chciało się być. Mieszkanie w internacie jest nie tylko sposobem na bycie wolnym, ale też radzenia sobie z problemami i rozwijania relacji z innymi ludźmi.”¹¹

Neill zrezygnował również z przymusu realizowania obowiązku szkolnego, pozostawiając dzieciom całkowitą swobodę w tym zakresie. Uważał, że dziecko ma wrodzoną mądrość i poczucie realizmu i samo będzie odczuwało potrzebę uczenia się tego, co mu będzie niezbędne w dalszym życiu¹². Zdarzało się zatem, że niektóre dzieci korzystały skwapliwie z tej dowolności, nie uczęszczając na lekcje nawet przez kilka miesięcy. Dopiero kiedy odreagowały swoje poprzednie złe doświadczenia szkolne, zaczęły funkcjonować normalnie i uczęszczać na zajęcia. Plan zajęć w szkole obowiązywał zatem tylko nauczycieli. Mimo wszystko w Summerhill zawsze było dużo nauki, choćby dlatego, aby przygotować dzieci do egzaminów zewnętrznych, obowiązkowych dla wszystkich uczniów w Wielkiej Brytanii, bez względu na profil szkoły.

Neill był jednak wrogiem wszelkiego oceniania. Dlatego jego szkoła została pomyślana jako instytucja stosująca tylko ocenę opisową w stosunku do dziecka. Nie wprowadzono również sprawdzianów ani klasówek choć jej dyrektor czasem dla zabawy przeprowadzał egzamin typu: „Gdzie znajdują się Madryt, Wyspa Czwartkowa, wczoraj, miłość, demokracja, nienawiść, mój kieszonkowy śrubokręt” albo: „Przetłumacz monolog Hamleta „Być – albo – nie – być” na język Summerhill”¹³.

Zdaniem Neilla „Summerhill jest miejscem, gdzie ludzie mający wrodzone możliwości i pragnienie zostania uczonymi zrealizują je, podczas gdy ci, którzy nadają się tylko do zamiatania ulic, będą to robić.” Twierdzi, że wolałby „ujrzeć jak szkołę kończy szczęśliwy zamiatacz ulic, niż znerwicowany uczoney”¹⁴. Ważną ideą dla koncepcji Neilla jest też fakt, że wolność jednostki bynajmniej nie oznacza anarchii. Dziecko może korzystać ze

¹⁰ A. Neill, *Nowa Summerhill*, j.w., s. 29.

¹¹ M. Vaughan, j.w., s.13.

¹² A. Neill, *Nowa Summerhill*, j.w., s.13.

¹³ A. Neill, *Nowa Summerhill*, j.w., s. 34.

¹⁴ Tamże, s. 12.

swych swobód w sposób niemal nieograniczony, ale pod warunkiem, że nie będzie też ograniczało wolności innych, to znaczy, że nie wolno mu naruszać osobistych praw drugiego człowieka. Według Neilla: „nie ma absolutnej wolności. Kto pozostawia dziecko tylko i wyłącznie jego własnej woli, znajduje się na niebezpiecznej drodze. Żaden człowiek nie jest całkowicie wolny, gdyż musi szanować prawa innych osób. Każdy jednak powinien doświadczać wolności osobistej. Przykład: „nikt nie ma prawa zmuszać młodzieńca do uczenia się łaciny, ponieważ ma on prawo decydowania o tym, czego chce się uczyć. Kiedy jednak w czasie lekcji łaciny swawoli, powinien być z niej usunięty, gdyż narusza wolność innych uczniów”¹⁵.

Summerhill jest najstarszą demokracją dziecięcą na świecie. Neill ustanowił ją jako szkołę samorządową, gdzie wszystkie dzieci mają możliwość stanowienia praw i podejmowania decyzji w sprawach szkolnych i gdzie głos 6-latka liczy się tak samo jak na przykład nauczyciela czy dyrektora szkoły. Zarówno szkoła jak i idee Neilla stały się znane na całym świecie dzięki jego książkom i wykładom, które publikowane są do dzisiaj. W późnych latach 60. sukces Neilla odnośnie stworzenia wyjątkowej placówki został wreszcie doceniony i nagrodzony prestiżowymi nagrodami uniwersytetów w Newcastle, Exeter, Essex. Stał się też rozpoznawalny wśród dwunastu najślawniejszych ludzi, którzy mieli zasadniczy wpływ na zmianę edukacji w Wielkiej Brytanii w XX wieku¹⁶.

Po śmierci Neilla w 1973 roku, szkołę objęła jego żona Ena, a po jej przejściu na emeryturę w 1985 roku, dyrektorem szkoły została ich córka Zoe Neill Redhead, która prowadzi szkołę do dzisiaj, przy pomocy swojego męża, Tonego. Są oni regularnie zapraszani za granicę, gdzie prowadzą wykłady i przybliżają idee Summerhill. Ich ostatnie wizyty dotyczyły odwiedzin w Japonii, Korei Południowej, Brazylii, Włoch, Portugalii, Niemiec, Hiszpanii i Grecji.

Summerhill dzisiaj – wyniki badań własnych

„Wyobraź sobie szkołę, gdzie dzieci mają wolność bycia sobą, gdzie sukces nie jest definiowany przez osiągnięcia akademickie, ale przez definicję sukcesu, należąca do dziecka. Gdzie cała szkoła radzi sobie z różnymi problemami w sposób demokratyczny, umożliwiając każdemu jednakowe prawo bycia usłyszonym. Gdzie można bawić się cały dzień jeśli masz ochotę i zawsze jest czas i miejsce na odpoczynek i marzenia. Czy taka szkoła

¹⁵ A.S. Neill, *Theorie und Praxis der antiautoritären Erziehung. Das Beispiel Summerhill*, „Rewohlt Taschenbuch Verlag”. Hamburg 1969, s.321.

¹⁶ Czasopismo „Times Educational Supplement”, z dnia 31.12.1999.

istnieje???"¹⁷ Autorzy niniejszego artykułu mogą to potwierdzić w całej rozciągłości. W połowie lipca 2010 roku mieliśmy okazję przebywać i przeprowadzać badania w tej wyjątkowej placówce (rok szkolny w Anglii trwa niemal do końca lipca)¹⁸.

Szkoła ulokowana jest w dużym, malowniczym wiktoriańskim gmachu, około dwóch mil od wschodniego wybrzeża hrabstwa Suffolk. Teren placówki to dwanaście akrów (około trzech hektarów) parków i ogrodów z rozległymi miejscami do jazdy na rowerze, budowania szałasów, organizowania ognisk, rozbijania namiotów i gier zespołowych. Szkoła posiada basen na otwartym terenie do korzystania w czasie okresu letniego, kort tenisowy, boiska do piłki nożnej i do koszykówki, stół do ping-ponga. Podczas zimy i wiosny wybierana jest tzw. rada społeczna, której zadaniem jest organizowanie zawodów i gier po południu i wieczorem np. gry planszowe, językowe, opowiadanie historii czy seanse filmowe.

Obok szkoły znajduje się internat, gdzie mieszka większość dzieci i wychowawcy oraz tzw. chaty – małe domki, w których mieszkają najstarsi uczniowie. Część wychowanków stanowią uczniowie dzienni, dochodzący do szkoły. Summerhill to społeczność około setki osób, z czego obecnie siedemdziesiąt dwoje stanowią uczniowie w wieku pięciu do osiemnastu lat. Placówka była i jest szkołą koedukacyjną i sprzyja różnorodności dzieci, które pochodzą niemal z całego świata. Obecnie w Summerhill przebywają dzieci z Japonii, Tajwanu, Korei Południowej, Niemiec, Szwajcarii, Brazylii, Polski, Hiszpanii, Anglii, Ameryki.

Pozostałe osoby to pracownicy szkoły: nauczyciele, administracja, pracownicy kuchni itd. Obecnie w szkole na stałe zatrudnionych jest siedmiu nauczycieli, którzy mieszkają w internacie. Pozostali są zatrudnieni na godziny i dojeżdżają do pracy. Fundamentalnie od czasów Neilla, szkoła nie zmieniła się w ogóle. Córka Neilla, Zoe Neill Readhead porównuje Summerhill do morza – czasami przychodzi przyływ i odpływ, ale morze zostaje to samo. Szkoła może zmieniać się pod względem populacji, jednak pomysł i filozofia edukacyjna nie podlegają ewolucji, bo system, który stworzył Neill, tu naprawdę się sprawdza.

Zoe Neill Readhead prowadzi tę placówkę podobnie jak jej ojciec, to znaczy pozwala uczniom żyć tak, jak sobie tego życzą, nie stosując żadnych metod kontroli, a głównym zadaniem pedagogów jest czekanie, aż dziecko będzie gotowe, aby się uczyć. Dlatego nauczyciele w Summerhill nie mogą być autorytarni i wymuszać na dziecku, aby pojawiło się na zajęciach.

¹⁷ Informator Szkolny Szkoły Summerhill, j.w.

¹⁸ Informacje zawarte w tym podrozdziale, uzyskano w toku wywiadu z dyrektorem szkoły Summerhill, Zoe Neill Readhead.

Szkoła posiada duży wybór przedmiotów przygotowujących uczniów do egzaminu zewnętrznego GCSE (General Certificate of Secondary Education, porównywalny do małej matury). Obecnie program nauczania w Summerhill to następujące przedmioty, m.in.: język angielski, matematyka, przyroda, geografia, historia, rzeźba, sztuka, język angielski jako przedmiot fakultatywny, język chiński, język niemiecki, język japoński, język hiszpański, muzyka włączając lekcje gry na pianinie, perkusji, gitarze, lekcje śpiewu, bębny, puzon, technologia muzyczna i kreowanie dźwięku, lekcje tańca, zajęcia teatralne, gotowanie¹⁹.

To uczeń podejmuje decyzję, kiedy opuścić Summerhill. Większość czyni to mając 17 lat. Zdają wówczas egzaminy GCSE i wielu z nich wybiera college, gdzie podejda do egzaminów typu A, a potem niektórzy podejmują drogę uniwersytecką. Część dzieci po ukończeniu Summerhill przystępuje do egzaminów zawodowych. Jeśli uczeń nie jest jeszcze gotowy, może pozostać w szkole do 18 roku życia, choć obowiązek szkolny w Wielkiej Brytanii trwa do 16 roku życia. Kiedy dzieci dorastają, same zdają sobie sprawę, że muszą dużo pracować, aby zdać egzaminy, które będą im potrzebne w dalszej drodze życiowej. Dlatego też zdecydowana większość, pomimo że nie ma przymusu, pilnie uczeńszcza na zajęcia.

W Summerhill znajduje się sporo dzieci, które miały problemy w poprzednich szkołach (trudności w nauce, w zachowaniu, ADHD i inne). Dla nich tego typu szkoła jest szczególnie korzystnym miejscem, przede wszystkim ze względu na siłę i możliwości jaką daje demokratyczna wspólnota, pomagając im regulować swoje własne życie i inaczej postrzegać proces uczenia się²⁰.

Pracownicy szkoły spotykają się codziennie w celu przedyskutowania problemów. Powoływana jest tzw. lista specjalnej uwagi, której celem jest obserwowanie nowych uczniów oraz tych, którzy mają problemy z nauką. Pracownicy prowadzą wówczas lekcje indywidualne, a także stosują różne metody mające na celu zachęcenie dzieci do nauki²¹.

Podobnie jak za czasów Neilla, szkoła wybiera również samorząd uczniowski, a zadaniem jego członków jest udział w konferencjach, programach dotyczących praw dziecka czy promocji szkoły na zewnątrz. Bierze on też aktywny udział w tzw. zgromadzeniach ogólnych szkoły, gdzie rozwiązywane są problemy zachowań antyspołecznych (np. bójki, akty wandalizmu), stanowiąc prawa i gdzie każdy ma prawo głosu bez względu na wiek. Dlatego też jeden z absolwentów szkoły w pracy doktorskiej napisał,

¹⁹ M. Vaughan, j.w., s. 101.

²⁰ Tamże, s. 103 (tłumaczenie: Artur Brzeziński).

²¹ Z wywiadu z dyrektorem szkoły.

że Summerhill jest miejscem, gdzie oddaje się dzieci raczej nie pod opiekę dorosłych, ale pod opiekę innych dzieci²².

W Summerhill nie występuje zjawisko rasizmu, o czym mieliśmy okazję przekonać się przebywając w szkole. Wszystkie dzieci bez względu na narodowość, a także wiek i płeć bawią się wspólnie i są zaprzyjaźnieni. Summerhill to społeczność demokratyczna, która jest dowodem na to, że jeśli dzieciom stworzy się przestrzeń do wyrażania własnego „ja”, wtedy uczą się one pewności siebie, rozważa i tolerancji.

Szkola naszym zdaniem ma szczególną aurę, która daje się odczuć na każdym kroku. Zdziwiła nas niesamowita prostolinijność w kontaktach z członkami społeczności oraz panujący tam spokój i atmosfera radości. Uczniowie, którzy przychodzili do biura, gdzie mieliśmy okazję rozmawiać z dyrektorką i pracownikami, bynajmniej nie wchodzili tam z pozycji petenta, ale jako równorzędni partnerzy i współgospodarze tej placówki. Jesteśmy zdania, że pobyt w tej szkole i zapoznanie się z koncepcją jej działalności, zmieniłyby poglądy wielu nauczycieli na istotę dzieciństwa i sam proces edukacji.

Summerhill to jedna z najbardziej znanych szkół na świecie, która była i jest inspiracją dla licznych eksperymentów pedagogicznych. Wiele szkół wzoruje się na filozofii Aleksandra Neilla i jego książkach. Dlatego też nurt szkół demokratycznych stał się nurtem międzynarodowym. Idee głoszone przez Neilla znalazły dzisiaj zastosowanie także w szkolnictwie państwowym. Zauważalny jest większy szacunek dla ucznia i jego podmiotowości. Wielu nauczycieli częściej widzi się w roli doradcy i partnera dla swojego ucznia, liczy się z jego możliwościami i zainteresowaniami, stara się, aby wzajemne relacje miały charakter porozumienia i dialogu. Również samorząd uczniowski stał się elementem demokracji, który w większości szkół państwowych traktowany jest bardzo poważnie.

Niemożliwa jest dokładna próba naśladowania praktyk stosowanych w Summerhill, bo szkoła ta pozostaje jedyna w swoim rodzaju, a indywidualność jej twórcy i klimat wychowawczy, który stworzył, nie da się skopiować w żadnej innej szkole czy to publicznej czy niepublicznej. Natomiast zasady i podstawowe idee tej placówki mogą mieć wpływ na całe pokolenia nauczycieli w obu sektorach edukacji²³.

²² M. Vaughan, j.w., s. 75.

²³ Tamże, s. 3.

**The school bringing up for freedom – the educational philosophy of
Alexander S. Neill**

The following article treats the research results plus self reflections about the visit in Summerhill school – certainly the oldest and the most well – known child democracy in the world. The school, established in 1921 by Alexander Neill – an outstanding Scottish educator, seems to be protected from any kind of evolution, since the ideas and principles created by its founder are still alive and continued (currently by his daughter, Zoe Neill Readhead). Summerhill is the site of entire freedom for the students to be themselves, the place where the pupils establish rules and decide about the school affairs, the place where the realization of the school commitment depends on the child only. Summerhill certainly alters everyone's view on the essence of childhood and the educational process itself, especially of one has ever had any kind of relation with the school.